

Trakas lietas ...

par to, ko ēdam

Palīgs skolotājiem

Rīga, 2005

Trakas lietas ... par to, ko ēdam

Alianse Ilgtspējīgai Attīstībai ar Vides Aizsardzības kluba, Friends of the Earth EWNI, Latvijas Zaļās jostas un Latvijas Vides aizsardzības fonda atbalstu ir izveidojusi mācību materiālus par dažādām videi nozīmīgām tēmām, lai bērniem būtu iespēja interesantāk apgūt tik nopietnās un svarīgās zināšanas par vides problēmām, kā arī, lai skolotājiem būtu vienkāršāk par tām pastāstīt bērniem.

Šī brošūra ir veltīta „tam, ko mēs ēdam” - proti, tam, kā tiek audzēti pārtikas produkti un kāds ir to ceļš no ražotāja līdz tie nonāk uz mūsu galdiem.

Brošūrā ir:

- 1 apkopota aktuālā informācija lauksaimniecības problēmām, lauksaimniecības ķīmikālijām, *GMO*, kā arī ilgtspējīgu lauksaimniecību;
- 2 iekļautas faktu lapas, kuras var izmantot kā izdales materiālus skolēniem;
- 3 aprakstīti uzdevumi, ar kuru palīdzību bērni un jaunieši spētu dziļāk izprast ar šo tēmu saistītās problēmas un to risināšanas iespējas.

Alianse Ilgtspējīgai attīstībai cer, ka šie mācību materiāli būs labs palīgs Jūsu darbā!

Ar cieņu,

Sintija Graudiņa

Projekta „Trakas lietas...” koordinatore

Neatkarīgi no tā, kur mēs dzīvojam un cik lieli ir mūsu ģimenes ienākumi, ēdiens ir vitāli svarīgs mūsu izdzīvošanai. Tomēr to, vai pārtika ir veselīga, nenosaka tikai vitamīnu, olbaltumvielu un citu vielu daudzums produktos, bet arī apstākļi, kādos tie ir audzēti. Līdz ar to jautājums par to, ko mēs ēdam, kļūst arvien aktuālāks.

Mūsdienās tikai nedaudzi nodarbojas ar lauksaimniecību un apgādā ar pārtikas produktiem savu ģimeni paši. Lielākoties pārtiku mēs iegādājamies lielveikalos. Taču visā pasaulē arvien vairāk cilvēku pamatoti sāk uztraukties par šo pārtikas produktu kvalitāti un to lietošanas drošumu.

Kāpēc lauksaimniecībā ir iestājusies krīze?

Daudzviet pasaulē lauksaimniecībā ir iestājusies krīze. Pēdējo 50 gadu laikā lauksaimniecība ir kļuvusi augsti mehanizēta un atkarīga no lauksaimniecības ķimikālijām. Lauksaimnieciskās ražošanas procesā tiek patērēts milzīgs daudzums enerģijas resursu, kā arī saražots liels atkritumu daudzums. Tās ir intensīvās lauksaimnieciskās ražošanas sekas. Pesticīdi, ķīmiskais mēslojums un citas lauksaimniecības ķimikālijas piesārņo augsni un ūdeni, nodarot lielu postu savvaļas dabai.

Kāda ir lielveikalu loma pārtikas biznesā?

Attīstītajās pasaules valstīs cilvēki pārtiku visbiežāk pērk lielveikalos. Tiek uzskatīts, ka lielveikalos tiek pārdotas apmēram $\frac{3}{4}$ no visiem pārtikas produktiem. Šādā situācijā lielveikali var atļauties noteikt iepirkuma cenas lauksaimniecība produkcijai. Mazās zemnieku saimniecības nespēj nodrošināt tik zemas produktu cenas un tik milzīgus produkcijas apjomus, kā pieprasa lielveikali, līdz ar to tās pārtrauc savu darbību. Lētā pārtika tiek importēta no tālām valstīm, kur klimatiskie apstākļi un darbaspēka izmaksas ir krietni vien izdevīgākas lauksaimnieciskajai ražošanai. Tomēr importējot šos pārtikas produktus, tiek piesārņota vide un patērēti milzīgi enerģijas resursi. Tai pat laikā, lai importētā pārtika izskatītos vizuāli pievilcīga nonākot mūsu veikalu plauktos, tā tiek apstrādāta īstu ķimikāliju kokteili, kas var apdraudēt mūsu veselību.

Kas ir intensīvā lauksaimnieciskā ražošana?

Intensīvā lauksaimnieciskā ražošanas mērķis ir izaudzēt pēc iespējas vairāk lauksaimniecības produktu (graudaugus, dārzeņus, augļus, piena produktus, gaļu utt.), pie kam maksimāli īsākā laika posmā. Lauksaimnieciskās ražošanas process ir augsti mehanizēts, tajā tiek izmantots liels apjoms lauksaimniecības ķīmikāliju (pesticīdi, ķīmiskais mēslojums).

Intensīvu lauksaimniecisko ražošanu globālās korporācijas bieži īsteno nabadzīgajās pasaules valstīs, jo tādā veidā ir iespējams vairāk nopelnīt. Nabadzīgajās pasaules valstīs vides un cilvēktiesību aizsardzības standarti nav tik strikti noteikti kā attīstītajās valstīs, līdz ar to bezatbildīgi tiek piesārņota vide, apdraudēta daba un savvaļas dzīvnieku sugas, kā arī netiek maksāta pienācīga alga cilvēkiem, kas strādā šīnī nozarē.

Kas ir Godīgās tirdzniecības zīme?

Godīgā tirdzniecības zīme - Fairtrade - norāda, ka šis produkts ir iepirkts tieši no zemniekiem un par labāku cenu, tādējādi zemnieki saņem to, ko ir nopelnījuši. Ar Godīgās tirdzniecības zīmi tiek marķēti tādi produkti, kā kafija, tēja, šokolāde, banāni, jo šie produkti tiek audzēti nabadzīgajās valstīs. Pateicoties Pasaules Tirdzniecības organizācijas izveidotajiem "brīvās tirdzniecības" nosacījumiem, daudzām lielajām korporācijām ir radusies iespēja pašām noteikt iepirkuma cenas, tādā veidā arī palielināt savu peļņu. Godīgās tirdzniecības fonds atbalsta mazos ražotājus, maksājot viņiem godīgu cenu par saražoto produkciju. Līdz ar to zemnieki spēj izdzīvot un viņiem ir iespēja audzēt savu produkciju labvēlīgos apstākļos, neizmantojot lauksaimniecības ķīmikālijas. Godīgās tirdzniecības fonds investē līdzekļus vietējo zemnieku dzīves apstākļu uzlabošanai. Gandrīz 80% godīgās tirdzniecības kafijas ir organiska (audzēta bez lauksaimniecības ķīmijas un pesticīdiem).

Jāatzīst, ka ar Godīgās tirdzniecības zīmi marķētie produkti veikalā maksā dārgāk, tomēr pircējs var būt pārliecināts gan par produkta kvalitāti, gan par to, ka nauda nonāks ražotājiem, nevis lielajām kompānijām un starpniekiem.

Latvijā ar Godīgās tirdzniecības zīmi marķētie produkti ir ļoti reti sastopami, tomēr atsevišķos veikalos tie jau ir nopērkami.

Kas ir lauksaimniecības ķīmikālijas?

Lauksaimniecībā tiek izmantots liels daudzums dažādu sintētisko ķīmikāliju. Šīs ķīmikālijas tiek izmantotas, lai cīnītos ar kultūraugu slimībām, kaitēkļiem, nezālēm. Diemžēl šajos līdzekļos ir atrodami dažādi kaitīgi piemaisījumi, kas, pārsniedzot noteiktu koncentrāciju, var nodarīt nozīmīgu kaitīgumu cilvēkam un dabai.

Lai iegūtu lielākas ražas, lauksaimnieciskajā ražošanā tiek izmantoti pesticīdi un ķīmiskais mēslojums. Bieži tiek izmantots vairāk ķīmikāliju, nekā būtu nepieciešams. Augi nespēj tās uzņemt, līdz ar to lauksaimniecības ķīmijas piesārņo augsni un nonāk ūdenskrātuvēs. Ūdenskrātuvēs šīs ķīmikālijas veicina ūdens augu augšanu (to sauc par eitrofikāciju), kā rezultātā samazinās skābekļa daudzums ūdenī un tiek apdraudētas citas sugas. Eitrofikācija ir būtiskākais Baltijas jūras piesārņojuma iemesls.

Lai gan pēdējos gados prasības pret lauksaimniecībā izmantotajām ķīmikālijām ir ievērojami paaugstinājušās, tomēr pastāv risks cilvēkam un videi kopumā. Visvairāk ķīmikāliju tiek izmantotas intensīvās lauksaimnieciskās ražošanas apstākļos, kas bieži tiek realizēti nabadzīgajās pasaules valstīs, kur nav spēcīga likumdošana un kontroles sistēma attiecībā uz lauksaimniecisko ķīmikāliju lietošanu. Un mūsu veikalu plauktos ir ārkārtīgi daudz produktu, kas tiek ievestas no šādām valstīm.

Pesticīdos tiek izmantoti tādi kaitīgie savienojumi kā smagie metāli un indīgi toksiskie savienojumi, ko mēs uzņemam ar pārtiku. Šie savienojumi netiek izvadīti organisma un uzkrājas audos. Tie var izraisīt tādas nopietnas saslimšanas kā vēzi, aknu bojājumus, nervu sistēmas bojājumus, reproduktīvās sistēmas traucējumus (neauglību, sievietēm - spontānos abortus), alerģiskas reakcijas.

Latvijā lauksaimniecības ķīmikālijas tiek izmantotas salīdzinoši maz, pie kam šo ķīmikāliju ieviešana un lietošana tiek kontrolēta. Tomēr pēdējos gados ir vērojama lauksaimniecības ķīmikāliju pielietojuma palielināšanās.

Trakas lietas ... par to, ko ēdam

Informācija

Kas ir ĢMO?

Ģenētiski modificēti organismi (ĢMO) ir gēnu inženierijas produkts. Gēnu inženierija ļauj manipulēt ar ģenētisko materiālu jeb DNS, t.i., izdalīt, pievienot, izmainīt, kopēt, pavairojot gēnus un pārvietojot tos no vienas sugas uz citu.

Gēni ir informācija, pēc kuras veidojas atsevišķas šūnas un organisms kopumā.

Ar gēnu inženierijas palīdzību tiek veiktas būtiskas izmaiņas ģenētiskās informācijas līmenī dažādos organismos. Piemēram, lai iegūtu kukurūzu, kas spētu augt vēsos klimatiskajos apstākļos, tajā tika ievietoti arktiskajos ūdeņos mītošo zivju gēni.

Galvenā gēnu inženierijas atšķirība no tradicionālās krustošanas ir tā, ka iespējams pārkāpt dabā pastāvošo sugu robežas. Tiek pārvietoti gēni starp sugām, kas dabā nekad nebūtu iespējams. Tomēr nav īsti zināms, kādas sekas tas var atstāt uz cilvēku veselību un vidi.

ĢMO spējīgi vairoties, radīt jaunas mutācijas un izplatīties. Tiem piemīt īpašības, piemēram, paātrināta augšana, izturība pret pesticīdiem vai sausumu, kas ietekmē to izdzīvošanas iespējas noteiktā ekosistēmā, līdz ar to ĢMO var nomākt citas sugas un apdraudēt to izdzīvošanu, izjaucot dabisko līdzsvaru.

Neviens tā īsti vēl droši nezina, kā ĢMO ietekmēs cilvēku veselību. Īpaši tas attiecas uz slimībām, kas var parādīties pēc daudziem gadiem vai nākamajām paaudzēm. Tomēr pastāv bažas par ĢMO ietekmi. Pie kam ĢMO netiek pietiekami marķēti, kas var radīt draudus to cilvēku veselībai, kas slimo ar dažādām alerģijām. Piemēram, ja cilvēkam ir alerģija pret zivīm, bet viņš apēd kukurūzu, kurā ir ievietoti zivs gēni, vai tas neveicinās šī cilvēka veselības problēmu saasināšanos?

ĢMO parasti tiek audzēti intensīvās lauksaimniecības apstākļos, pie kam, lai uzturētu šo sugu augšanu un nodrošinātu maksimālu ražu, šie augi tiek apsmidzināti ar noteiktām ķīmikalijām, kuras bieži vien izplata tās pašas kompānijas, kas izplata ģenētiski modificēto kultūru sēklas. Ģenētiski modificēto augu sēklas gēnu inženierijas procesā tiek veidotas tā, lai tās neuzdītu nākamajā gadā. Tas lielajām ĢMO izplētāju kompānijām nodrošina peļņu ilgtermiņā.

Kā viens no būtiskākajiem ĢMO atbalstītāju argumentiem tiek minēts, ka šādi ir iespējams nodrošināt ar pārtiku nabadzīgo valstu iedzīvotājus. Tomēr derētu atcerēties, ka šādi lauksaimniecība tiek pilnībā mehanizēta (samazinātas iespējas cilvēkiem nopelnīt) un ar to nodarbojas lielas, bagātas kompānijas. Tomēr, lai panāktu attīstību nabadzīgajās valstīs ilgtermiņā, ir nepieciešams atbalstīt vietējo fermeru saimniecības, kā arī ilgtspējīgi izmantot zemes un dabas resursus šajos reģionos, lai lauksaimniecība būtu iespējama arī nākotnē.

Kas ir dzīvnieku labturība?

LR Dzīvnieku aizsardzības likumā teikts: *Cilvēces ētiskais pienākums ir nodrošināt visu sugu dzīvnieku labturību un aizsardzību, jo katrs īpatnis pats par sevi ir vērtība. Cilvēkam ir morāls pienākums cienīt jebkuru radību, izturēties pret dzīvniekiem ar iekļūtu sapratni un tos aizsargāt. Nevienam nav atļauts bez pamatota iemesla nogalināt dzīvnieku, nodarīt tam sāpes, radīt ciešanas vai citādi kaitēt.*

Tomēr intensīvās lopkopības apstākļos šis princips bieži tiek pārkāpts. Dzīvnieki tiek turēti šauros būros, saspīstībā, tumsā, antisanitāros apstākļos. Reizēm visu savu dzīves laiku viņiem netiek dota iespēja redzēt saules gaismu un sajūst īstu zemi zem kājām. Dzīvojot šādos apstākļos, dzīvnieki slimo. Lai noturētu tos pie dzīvības, dzīvniekiem tiek dotas antibiotikas. Dzīvniekiem tiek dotas antibiotikas arī tāpēc, lai paātrinātu augšanu. Dažās valstīs, lai paātrinātu augšanu, dzīvniekiem tiek doti arī augšanu veicinoši hormoni.

Piemēram, ASV šādu hormonu izmantošana ir atļauta, jo valdība uzskata, ka tas ir droši. Tomēr Eiropas Savienība šo hormonu izmantošanu ir aizliegusi, jo zinātnieki ir atklājuši hormonu saistību ar vēža saslimšanām.

(Resursi internetā: <http://www.thematrix.com/> - multfilma - lielisks materiāls, lai ilustrētu dzīvnieku labturības un intensīvās lopkopības problēmas aktualitāti (angļu val., ir pieejami arī subtitri krievu val.!)

? Kas ir ilgtspējīga lauksaimniecība?

Ilgspējīgas lauksaimniecības mērķis ir audzēt produkciju, nenodarot kaitējumu videi. Tas nozīmē, ka lauksaimnieki apsaimnieko savus laukus, neradot draudus apkārt esošajām ekosistēmām, bioloģiskajai daudzveidībai un rūpējoties par to, lai šī zeme spētu dot augļus arī nākamajām paaudzēm. Augsnes mēslošanai tiek izmantoti kūtsmēsli un komposts. Zemnieki izvairās no lauksaimniecības ķimikāliju, antibiotiku, hormonu un ĢMO izmantošanas.

Bioloģiskā lauksaimniecība ir viens no ilgtspējīgas lauksaimniecības piemēriem. Bioloģiskie lauksaimnieki, audzējot savu produkciju, vadās pēc stingriem noteikumiem un neizmanto pilnīgi nekādas lauksaimniecības ķimikālijas. Audzējot mājlopus, zemnieki rūpējas par to labturību un nodrošina tiem pilnvērtīgu un dabīgu vidi.

Trakas lietas ... par to, ko ēdam

Nodarbība

Nodarbības mērķi:

- 1 aktualizēt intensīvās lauksaimniecības problemātiku un tās ekonomisko, sociālo un vides seku izpratni,
- 2 veicināt skolēnu izpratni par ilgtspējīgas saimniekošanas veidiem un veselīgu pārtiku.

Nodarbības gaita:

- Pastāstiet par pārtikas nozīmību cilvēka dzīvē un lauksaimniecības saistību ar pārtikas produktiem, kurus mēs lietojam ikdienā. Izmantojiet Faktu lapu B Kas ir mūsu iepirkumu grozā?
- Izskaidrojiet bērniem situāciju lauksaimniecībā, kā arī intensīvās lauksaimniecības iezīmes un sekas. Pastāstiet par lielveikalu lomu pārtikas ražošanas biznesā (izmantojiet sadaļu Informācija).
- Pastāstiet bērniem par Godīgo tirdzniecību. Aiciniet bērnus uz diskusiju par šī fonda lietderību un pozitīvajiem aspektiem.
- Pastāstiet bērniem par lauksaimniecības ķīmikālijām. Pajautājiet, vai viņiem ir nācies lietot uzturā produktus, kas apstrādāti ar lauksaimniecības ķīmikālijām un vai tam varētu būt kādas sekas?
- Izskaidrojiet, kas ir ĢMO, kā arī pastāstiet par sabiedrības un zinātnieku bažām saistībā ar ĢMO. Aiciniet bērnus uz diskusiju par ĢMO. Vai Latvijā ir sastopami ĢMO?
- Pastāstiet par dzīvnieku labturību. Ja ir iespējams, nodemonstrējiet filmiņu "The Meatrix" (no www.themeatrix.com). Pārrunājiet dzīvnieku labturības ētisko pusi.
- Pārrunājiet ilgtspējīgas attīstības principu realizāciju lauksaimniecībā, kā arī iespējas atbalstīt ilgtspējīgu, videi un veselībai draudzīgu lauksaimniecisko ražošanu. (Izmantojiet Faktu lapu A).
- Lūdziet bērnus izpildīt uzdevumu Nr.1. Pārrunājiet rezultātus.
- Lūdziet bērnus sadalīties nelielās grupiņās (apm. 4 cilvēki). Uzdodiet viņiem izpildīt uzdevumu Nr.2. Šis uzdevums var būt arī mājas darbs. Aiciniet bērnus izveidot restorāna izkārtni, ēdienkarti u.t.t. Lūdziet viņiem prezentēt darba grupas rezultātus.

? Kā iespējams atbalstīt ilgtspējīgu, videi un veselībai draudzīgu lauksaimniecisko ražošanu?

🕒 Pērc vietējo ražotāju un lauksaimnieku produkciju. Ēd tuvākajā apkārtnē audzētus, svaigus un sezonai atbilstošus dārzeņus un augļus. Tie nebūs transportēti dienām un nedēļām ilgi konteineros, līdz nokļūs veikalu plauktos. Pērkot tuvākajā apkārtnē audzētus produktus, mēs atbalstām vietējos ražotājus.

🕒 Uzzini, vai tuvākajā apkaimē nav kādas bioloģiskās saimniecības, kurā būtu iespējams iegādāties ekoloģiski tīrus dārzeņus, augļus, tējas un citus produktus. Šādi Tev radīsies iespēja iegādāties veselīgus un ekoloģiski tīrus produktus, savukārt vienlaicīgi Tu atbalstīsi vietējos zemniekus.

🕒 Ja ir iespējams, ierīko piemājas dārziņu. Tur tu varēsi izaudzēt patiešām garšīgus un veselīgus produktus sev un savai ģimenei.

🕒 Veikalos izvēlies svaigus produktus, nevis pusfabrikātus vai jau gatavas uzkodas. Tādos parasti ir pārāk daudz sāls, cukura un taukvielu, kas var kaitēt veselībai.

🕒 Veikalos jautā pēc produktiem, kas marķēti ar Godīgās tirdzniecības zīmi. Šis marķējums nozīmē, ka zemnieki par to ir saņēmuši godīgu samaksu.

Kas ir mūsu iepirkumu grozā?

🍷 Vistas gaļa: Intensīvas lauksaimnieciskās ražošanas apstākļos vistas tiek audzētas šauros būros, kur tām nav iespējas brīvi kustēties. Vistas aug tumsā, pilnīgā šaurībā, bez svaiga gaisa un pilnvērtīgas, dabīgas pārtikas. Šādos apstākļos putni mēdz savainot viens otru. Lai tas nenotiktu, dažās fermās vistām tiek nogriezti knābji.

🍷 Augļi un dārzeņi: Daudzi augļi un dārzeņi, īpaši tie, ko mēs pārkam ziemā, tiek ievesti no tālām valstīm. Lai tos nogādātu līdz veikalu plauktiem, tiek iztērēts milzīgs daudzums degvielas. Transportēšanās laikā tiek piesārņota vide, kā rezultātā tiek veicinātas klimata izmaiņas. Daudzi no šiem augļiem un dārzeņiem tiek apstrādāti ar pesticīdiem un citām lauksaimniecības ķimikālijām. Tomēr mēs varam atbalstīt ilgtspējīgu vietējo lauksaimniecību, pārkot vietējo zemnieku audzētos produktus.

🍷 Tādu produktu sastāvā, kā čipsi, desas, cepumi utt. parasti ir daudz sāls, cukura un taukvielu. Bieža šādu produktu lietošana uzturā var izraisīt liekā svara rašanos un dažādas veselības problēmas.

🍷 Šokolāde: Lielākā daļa kakao pupiņu, kas tiek izmantotas šokolādes ražošanai, tiek audzētas Āfrikā, kur attīstītas valstis nosaka cenu, kas tiek maksāta vietējiem zemniekiem par to audzēšanu. Bieži šī cena negodīga un pārāk zema, lai vietējie zemnieki spētu izdzīvot un nodrošināt savas primārās vajadzības. Šos zemniekus mēs varam atbalstīt, pārkot produktus, kas ir marķēti ar Godīgās tirdzniecības (Fair Trade) zīmi, kas norāda uz to, ka zemnieki ir saņēmuši godīgu samaksu par savu izaudzēto produkciju.

Trakas lietas ... par to, ko ēdam

Uzdevums 1

Arī Eiropas Savienībā gaļas ražošanas procesā bieži tiek pārkāpti ilgtspējīgas saimniekošanas pamatprincipi.

Izanalizē zemāk minēto piemēru. Kas šeit ir pretrunā ar ilgtspējīgas attīstības un videi draudzīgas ražošanas pamatprincipiem?

Cūku audzēšana sākas Rumānijā vai kādā citā Centrāleiropas un Austrumeiropas valstī, kur tās piedzimst. Kad tās sasniedz 3 nedēļu vecumu, tās tiek ielādētas mašīnās un sūtītas uz intensīvo fermu, piemēram, uz Kataloniju (Spānijā). Šajās fermās dāņu kompānijas piegādā antibiotikas un barību, kas veicina ātru augšanu. Kad cūkas ir 7 mēnešus vecas, tās tiek atkal ielādētas mašīnā un vestas uz kautuvi, kas atrodas netālu no fermas. Nokautie ķermeņi tiek ielādēti saldētavās un sūtīti prom uz Dāniju, kur dāņu kompānija pārstrādā un iepakoj gaļas produktus. Tad šie gaļas produkti galu galā tiek izplatīti pa visu Eiropu. (Piemērs no informācijas materiāla "ES paplašināšana: riski un iespējas", Friends of the Earth Europe)

Trakas lietas ... par to, ko ēdam

Uzdevums 2

Jūs tikko esat atvēruši **bioloģiskās pārtikas restorānu**. Tas ir izvietots pilsētā izdevīgā vietā. Ar produktiem restorānu apgādā tuvākajā apkaimē esošās bioloģiskās saimniecības.

Restorāna mērķis ir ne tikai radīt iespēju cilvēkiem baudīt garšīgu un veselīgu ēdienu, bet arī atbalstīt vietējo lauksaimniecību un samazināt vides piesārņojumu, kas rodas transportējot produktus milzīgos attālumos.

🎯 Lai uzņēmums veiksmīgi darbotos un piesaistītu klientus, ir nepieciešams labs restorāna nosaukums. Izdomājiet nosaukumu, kas būtu atbilstošs restorāna specifikācijai un būtu interesants klientiem!

🎯 Padomājiet par to, kā jūs reklamēsiet savu restorānu. Jūs varat izgatavot plakātus, ievietot sludinājumus avīzēs, izvietot reklāmu TV un radio. Izstrādājiet sava restorāna reklāmas kampaņu.

Te būs daži norādījumi, kas palīdzēs jums izveidot tiešām veiksmīgu kampaņu:

🎯 Kas ir jūsu potenciālie klienti un kā jūs varat padarīt restorānu pievilcīgāku tieši viņiem? Apdomājiet, kādu ēdienkarti un pakalpojumus jūsu restorāns var piedāvāt klientiem un mēģiniet pārliecināt pircējus tos nopirkt.

🎯 Kādus klientus jūs vēlaties piesaistīt? Vai jums ir svarīgs potenciālo klientu ienākumu līmenis? Ja jā, tad kā tas ietekmēs jūsu reklāmas kampaņas vizuālo noformējumu vai skanējumu?

🎯 Padomājiet, kāda pamatinformācija jums būs nepieciešama, lai stāstītu sabiedrībai par savu restorānu, piem., restorāna atklāšana, darba laiki, informācija pat to, kur restorāns atrodas, kā tur nokļūt, kontaktinformācija, ja klients vēlas rezervēt galdiņu utt. Vai jums būs kādi speciālie piedāvājumi restorāna atklāšanas nedēļā, ar kuru palīdzību jūs pievilināsiet klientus?

🎯 Vai ir kāda centrālā ideja (moto, reklāmas sauklis), kas caurvīs visu restorāna reklāmas kampaņu? Atcerieties, ka jūsu restorāns ir vienīgais restorāns tuvākajā apkaimē, kas izmanto svaigas, ekoloģiski tīras vietējās izejvielas. Padomājiet, kādas ir šāda restorāna priekšrocības no vides, veselības un vietējās uzņēmējdarbības atbalstīšanas viedokļa.

🎯 Savā reklāmas kampaņā jūs varat iesaistīt sabiedrībā populārus cilvēkus un slavenības, kuriem rūp veselīgs dzīvesveids. Uzrakstiet 10 intervijas jautājumus, kurus jūs pajautāsi šim sabiedrībā populārajam cilvēkam. Atcerieties, ka ar šīs intervijas palīdzību jūs varat netieši reklamēt sava restorāna ideju vai pat tieši savu restorānu.

Trakas lietas ... par to, ko ēdam

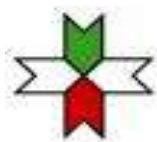

Alianse Ilgtspējīgai attīstībai ir organizācija, kuras mērķi ir īstenot ilgtspējīgas attīstības pamatprincipus, veicināt pilsoniskas sabiedrības veidošanos, kā arī stiprināt sabiedrības vides apziņu.

Publikācijas veidotāji priecāsies par Jūsu komentāriem un ierosinājumiem! Rakstiet uz trakas.lietas@vak.lv

Alianse Ilgtspējīgai attīstībai
11. novembra krastmala 35 - 104
Rīga, LV 1966
Tālr. 7226040

Pateicamies visiem, kas palīdzējuši šīs publikācijas tapšanā!

**VIDES
AIZSARDZĪBAS KLUBS**

LATVIJAS ZAĻĀ JOSTA

**LATVIJAS VIDES
AIZSARDZĪBAS
FONDS**

ZEMES DRAUGI

Publikācijā izmantota informācija no Friends of the Earth informācijas materiāliem "Shout about food", "Food and farming", kā arī informācija no www.thematrix.com Konsultante: Aiva Apša